

Skýrsla um samráð

Efni samráðs

Drög að reglugerð um styrki vegna flutningskostnaðar olíuvara

Samráð hófst

24. nóvember 2020

Samráð lauk

7. desember 2020

Fjöldi umsagna

6

Umsagnaraðilar

Olíuverzlun Íslands ehf., Sveitarfélagið Hornafjörður, Skinney-Þinganes hf., Atlantsolía ehf., N1 ehf. og Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi.

Samantekt um umsagnir og viðbrögð

Drög að reglugerð um styrki vegna jöfnunar á flutningskostnaði olíuvara voru til umsagnar í samráðsgátt stjórnvalda frá 24. nóvember til 7. desember 2020 og bárust sex umsagnir. Þar áður voru haldnir kynningarfundir með olíufélögum fjórum þar sem þeim var gefið færi á að veita umsagnir um fyrirhugaðar reglur.

Í fjórum umsögnum sem bárust í samráðsgátt, þ.e. frá Sveitarfélaginu Hornafirði, Samtökum fyrirtækja í sjávarútvegi, Skinney Þinganes og Olís, var gerð athugasemd við að Höfn í Hornafirði hafi ekki verið úthlutað byggðastuðli í reglugerðardrögunum, sem leiðir til þess að sveitarfélagið er ekki styrkhæft svæði þrátt fyrir að flutningskostnaður olíuvara til svæðisins sé hár.

Vegna framkominna sjónarmiða óskaði ráðuneytið eftir umsögn Byggðastofnunar um það hvort rétt væri að veita byggðastuðul til svæða þar sem ákveðin sérsjónarmið eiga við, svo sem þar sem flutningskostnaður olíuvara er hár en samkeppnisleg staða svæðisins er að mestu leyti viðunandi. Í umsögn Byggðastofnunar kom fram að stofnunin telji að markaðslögmál gildi almennt um sölu olíuvara á Höfn í Hornafirði, sér í lagi í ljósi ferðamannastraums og að stórnotendur olíuvara eru á svæðinu. Tók stofnunin undir að ljóst væri af fyrra flutningsjöfnunarkerfi að raunflutningskostnaður

olíuvara væri hár en það hefði einnig þau áhrif að ef svæðið væri styrkhæft myndi það lækka verulega greiðslur til annarra svæða sem metin væru verr sett með tilliti til skertrar samkeppnisstöðu vegna landfræðilegra og lýðfræðilegra aðstæðna.

Þó taldi Byggðastofnun að í ljósi tímabundins hruns í ferðamannaiðnaði mætti gefa Sveitarfélaginu Hornafirði hóflegan byggðastuðul umfram 0 til þess að mæta áföllum vegna fækkunar ferðamanna í kjölfar COVID-19, umfram aðra staði sem fá byggðastuðulinn 0, með hliðsjón af því að þar er hár raunflutningskostnaður olíuvara. Væri það mögulegt með því að lækka byggðastuðul svæða þar sem stórnotendur er að finna og hefðu byggðastuðulinn 1, skv. upphaflegri umsögn stofnunarinnar, niður í byggðastuðulinn 0,5. Um er að ræða Stykkishólm, Grundarfjörð og Snæfellsbæ.

Í umsögn Atlantsolíu ehf. er lagt til að gerð verði sú krafa að umsækjendur um styrki vegna jöfnunar á flutningskostnaði olíuvara, sýni fram á að sala olíuvara á tilteknu svæði sé óarðbær áður en styrkveiting getur farið fram. Ljóst er að slík breyting á reglugerðardrögunum væri ekki í samræmi við lög nr. 89/2020, um breytingu á lögum um svæðisbundna flutningsjöfnun, nr. 160/2011, og er því óframkvæmanleg þegar af þeim sökum.

Í umsögn N1 hf. komu fram ýmsar athugasemdir sem rétt þykir að taka afstöðu til.

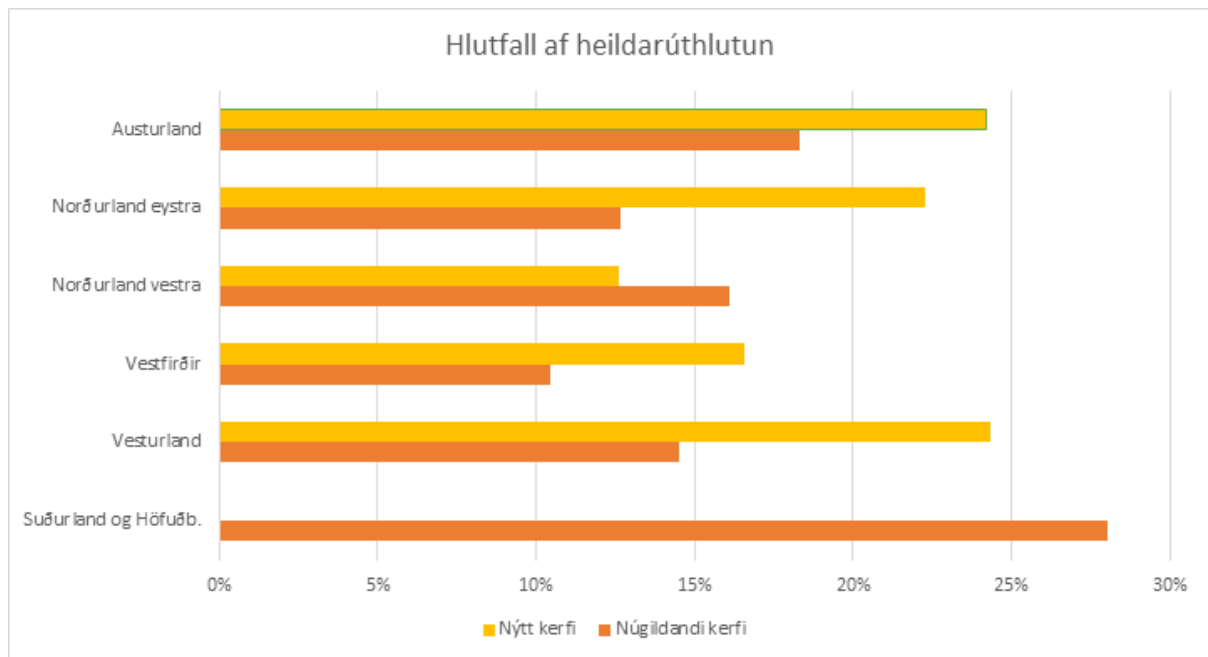
1. N1 telur að helsti galli reglugerðardraganna sé sá að fyrirkomulagið leiði ekki til þess að það liggi fyrir flutningsjöfnun á hvern seldan lítra af olíuvöru, sem hefur þau áhrif að kerfið er ekki nægilega fyrirsjáanlegt. Þá gerir N1 athugasemd við að það skorti skýrleika við úthlutun styrkja.

Í 3. mgr. 5. gr. reglugerðardraganna er útskýrt hvernig reikna skuli hlutfallstölu fyrir hvern sölustað sem ákvarðar hversu hátt hlutfall af heildarstyrk verði úthlutað vegna sölu olíuvara á viðkomandi sölustað. Við nánari skoðun er talið rétt að breyta orðalagi reglunnar til að skýra hana frekar. Í stuttu máli er reiknireglan með þeim hætti að fundin er hlutfallstala fyrir hvern sölustað í viðkomandi flokki, sem ræður því hversu hátt hlutfall af heildarstyrk er úthlutað vegna sölustaðarins. Hlutfallstalan er fundin þannig út að reiknað er hlutfall af seldu magni olíuvara hjá tilteknum sölustað af seldu magni olíuvara sem sótt er fyrir um í viðkomandi olíuflokki og að teknu tilliti til vægis byggðastuðuls. Þá er jafnframt gerð sú breyting á reglugerðardrögunum að frekar er skýrð sú regla að einungis skuli úthluta 10% af heildarstyrk vegna sölu hjá einum sölustað. Sú fjárhæð sem eftir stendur kemur svo aftur til úthlutunar hjá þeim sölustöðum sem ekki hafa fengið hámarksúthlutun.

Ráðuneytið hefur útbúið tilbúið dæmi til skýringar:

Viðmiðunarflokkur a-bensín									
Samtals styrkveiting	43.750.000								
Hámarkstyrkveiting 10%	4.375.000								
Sölustaðir	Heildarmagn	Byggða stuðlar	Vegið magn-skýring	Vegið magn	Útreikningur hlutfallstölu	Hlutfallstala	Hlutfallstala af 43.750.000 kr.	Til endurúthlutunar útreikningur	Til endur-úthlutunar
Staður A	1000	0,5	0,5*1000	500	500/18100	0,02762	1.208.564		
Staður B	1000	1	1,0*1000	1000	1000/18100	0,05525	2.417.127		
Staður C	700	1	1,0*700	700	700/18100	0,03867	1.691.989		
Staður D	1200	1	1,0*1200	1200	1200/18100	0,06630	2.900.552		
Staður E	1500	0,5	0,5*1500	750	750/18100	0,04144	1.812.845		
Staður F	3000	1	1,0*3000	3000	3000/18100	0,16575	7.251.381	7.251.381-4.375.000	2.876.381
Staður G	2000	0,5	0,5*2000	1000	1000/18100	0,05525	2.417.127		
Staður H	300	1	1,0*300	300	300/18100	0,01657	725.138		
Staður I	500	1,5	1,5*500	750	750/18100	0,04144	1.812.845		
Staður J	2500	0,5	0,5*2500	1250	1250/18100	0,06906	3.021.409		
Staður K	1300	0,5	0,5*1300	650	650/18100	0,03591	1.571.133		
Staður L	1600	1,5	1,5*1600	2400	2400/18100	0,13260	5.801.105	5.801.105-4.375.000	1.426.105
Staður M	1300	1	1,0*1300	1300	1300/18100	0,07182	3.142.265		
Staður N	200	1,5	1,5*200	300	300/18100	0,01657	725.138		
Staður O	2000	1,5	1,5/2000	3000	3000/18100	0,16575	7.251.381	7.251.381-4.375.000	2.876.381
Samtals				18100		1,00000	43.750.000		7.178.867
Endurúthlutun 1									
Samtals til úthlutunar	7.178.867								
Staðir	Heildarmagn	Byggða stuðlar	Vegið magn-skýring	Vegið magn	Útreikningur hlutfallstölu	Hlutfallstala	Hlutfall af 7.178.867 kr.	Samtals styrkur útreikningur	Samtals eftir endur-úthlutun
Staður A	1000	0,5	0,5*1000	500	500/9700	0,05155	370.045	370.045+1.208.564	1.578.608
Staður B	1000	1	1,0*1000	1000	1000/9700	0,10309	740.089	740.089+2.417.127	3.157.216
Staður C	700	1	1,0*700	700	700/9700	0,07216	518.063	518.063+1.691.989	2.210.052
Staður D	1200	1	1,0*1200	1200	1200/9700	0,12371	888.107	888.107+2.900.552	3.788.660
Staður E	1500	0,5	0,5*1500	750	750/9700	0,07732	555.067	555.067+1.812.845	2.367.912
Staður F							-	-	4.375.000
Staður G	2000	0,5	0,5*2000	1000	1000/9700	0,10309	740.089	740.089+2.417.127	3.157.216
Staður H	300	1	1,0*300	300	300/9700	0,03093	222.027	222.027+725.138	947.165
Staður I	500	1,5	1,5*500	750	750/9700	0,07732	555.067	555.067+1.812.845	2.367.912
Staður J	2500	0,5	0,5*2500	1250	1250/9700	0,12887	925.112	925.112+3.021.409	3.946.521
Staður K	1300	0,5	0,5*1300	650	650/9700	0,06701	481.058	481.058+1.571.133	2.052.191
Staður L								-	4.375.000
Staður M	1300	1	1,0*1300	1300	1300/9700	0,13402	962.116	962.116+3.142.265	4.104.381
Staður N	200	1,5	1,5*200	300	300/9700	0,03093	222.027	222.027+725.138	947.165
Staður O							-	-	4.375.000
Samtals				9700		1,00000	7.178.867		43.750.000

Óhjákvæmilega er ekki hægt að sýna fyrirfram nákvæma úthlutun flutningsjöfnunarstyrks til hvers sölustaðar. Almennt geta söluaðilar olíuvara þó gert ráð fyrir að styrki vegna sölu olíuvara á styrkhæfum svæðum. GK endurskoðun hefur útbúið módel þar sem hægt er að bera saman styrki úr eldra kerfi til tiltekinna svæða og hvernig styrkveitingaryrðu í hinu nýja kerfi. Samkvæmt módelinu geta söluaðilar almennt gert ráð fyrir því að styrkir til einstakra sölustaða sem eru á styrkhæfu svæði og teljast verr settir með tilliti til skertrar samkeppnisstöðu vegna landfræðilegra og lýðfræðilegra aðstæðna, haldist að mestu leyti óbreyttir eða hækki frá fyrra kerfi, að því gefnu að sala olíuvara sé af svipuðu meiði á milli ára. Því til útskýringar hafa verið tekin saman áhrif hins nýja kerfis á þá staði sem eru styrkhæfir í hinu nýja kerfi, sem sjá má á meðfylgjandi mynd ef skipt er upp eftir landshlutum.

Rétt er að geta þess að styrkir til Norðurlands vestra lækka þar sem þar eru mörg byggðarlög sem ekki verða styrkhæf vegna nálægðar við þjóðveg 1.

Jafnframt liggur fyrir að lög nr. 89/2020 gera ráð fyrir að flutningsjöfnunarstyrkir séu veittir á grundvelli heildarfjárhæðar í fjárlögum ár hvert. Það væri því ekki í samræmi við umrædd lög að veita fjárstyrki fyrir hvern seldan lítra olíuvara án þess að taka tillit til heildarfjárhæðar styrkveitingar. Hafa þarf í huga að ástæða kerfisbreytingarinnar var sú að eldra kerfi þótt ekki sanngjarnt þar sem verið var að veita ríkisstyrki vegna sölu olíuvara á svæðum þar sem fyrir lá að markaðslögmál voru og eru í fullu gildi, auk þess að umsýsla kerfisins þótti of flókin. Í hinu nýja kerfi eru forsendur styrkveitingar einfaldaðar og flutningskostnaður olíuvara ekki reiknaður sérstaklega, heldur eru byggðasjónarmið fyrst og fremst látin ráða för við ákvörðun styrkja.

2. Í umsögn N1 kemur fram að félagið telji að regla sem kveður á um að ekki séu veittir styrkir vegna sölu olíuvara sem nýttar eru til stóriðju eða stórframkvæmda sé óvenjuleg. Meðal annars telur N1 of flókið að halda utan um sölu á olíu til slíkra framkvæmda þar sem ekki er alltaf ljóst hvort einstaka vörubílar séu í akstri vegna stórframkvæmda eða einhvers annars. Markmið styrkveitinga vegna flutningskostnaðar olíuvara er að styrkja framboð olíuvara á viðkvæmum svæðum en ekki að veita styrki vegna sölu olíuvara til stóriðju eða stórframkvæmda, sem getur leitt til þess að styrkir til annarra staða lækka mikið. Í reglugerðinni er hins vegar að finna ákvæði er felur í sér að styrkveitingar sem geta farið til söluaðila vegna sölu olíuvara á einum tilteknum sölustað, geta að hámarki numið 10% af heildarfjárhæð styrkja. Þá er það einnig yfirlýst markmið hins nýja kerfis að einfalda styrkveitingar og er fallið frá þeirri reglu að undanskilja stóriðju og stórframkvæmdir og látið nægja að viðhalda reglu um hámark styrkveitinga til eins sölustaðar.

3. N1 gerir athugasemdir við nokkur atriði reglugerðarinnar er varða tæknilega framkvæmd styrkveitinga, svo sem hvaða gögnum þarf að skila til Bygðastofnunar,

heimildir hennar að halda eftir hluta af styrkjum ef ágreiningur verður um styrkveitingu og því að styrkir verði veittir árlega í stað mánaðarlega.

Mikilvægt er að Bygðastofnun geti kallað eftir tilteknum gögnum sem staðreyna þær forsendur sem nauðsynlegar eru til að ákvarða flutningsjöfnunarstyrk. Almennt má gera ráð fyrir að nægilegt sé að senda upplýsingar úr bókhaldskerfi söluaðila þar sem fram koma upplýsingar um selt magn olíuvara á hverjum sölustað, með sama hætti og í fyrra kerfi, en rétt þykir að veita Bygðastofnun almenna heimild til að kalla eftir frekari gögnum til að sannreyna þær upplýsingar sem styrkurinn byggir á. Hafa þarf í huga að það hvílir bæði sú skylda á Bygðastofnun að rannsaka mál með fullnægjandi hætti en einnig að gæta meðalhófs við afgreiðslu mála. Í því felst að Bygðastofnun ber eingöngu að kalla eftir nauðsynlegum gögnum til að ákvarða styrk.

Grundvallarástæða þess að úthlutun styrkja verður einu sinni á ári byggir á markmiði hins nýja flutningsjöfnunarkerfis um að minnka umsýslu með styrkveitingum. Ekki er talin ástæða til að hverfa frá því sjónarmiði. Einnig er bent á að ekkert er því til fyrirstöðu fyrir umsækjendur að halda utan um sölu olíuvara á mánaðargrundvelli þó umsókn styrks sé einu sinni á ári. Í ljósi þeirra sjónarmiða sem fram koma í umsögn N1 um að janúar til loka mars sé ekki heppilegur tími fyrir olíufélög til að afla gagna fyrir ákvörðun styrks og að aðrar dagsetningar hafa ekki komið fram á upplýsingafundum ráðuneytisins og Bygðastofnunar með olíufélögunum, er umsóknarfrestinum breytt í 1. maí ár hvert, í stað 1. apríl.

Þá er talið rétt að viðhalda þeirri reglu sem kemur fram í drögunum að heimila Bygðastofnun að halda eftir hluta af styrkjum ef í ljós kemur að ágreiningur er um styrki. Ljóst er að ágreiningur um tiltekinn styrk hjá einum umsækjanda hefur áhrif á aðra flutningsjöfnunarstyrki þar sem þeir eru miðaðir við heildarfjárhæð. Væri Bygðastofnun því heimilt að halda eftir 20% styrkja þangað til leysist úr ágreiningi, t.d. með úrskurði eða dómi, og þá úthluta rétttri fjárhæð. Ef slík regla væri ekki til staðar og það kæmi af þeim sökum til ofgreiðslu styrkja, mætti gera ráð fyrir því að heildarfjárhæð styrkja kynni að lækka næstu ár sem næmi ofgreiðslunni.

4. Í umsögn N1 eru byggðastuðlar reglugerðarinnar einnig gagnrýndir og kemur fram að skýra þurfi betur hvað standi að baki þeim og hvernig þeir tengjast byggðarlögum. Ekki var talin þörf á að gera grein fyrir því í reglugerð en byggðastuðlar byggja fyrst og fremst á umsögn Bygðastofnunar og þeirri almennu reglu að ekki eru veittir styrkir vegna sölu olíuvara til sölustaða sem staðsettir eru minna en 3 km. frá þjóðvegi 1, hafa fleiri íbúa en 2.000 og eru staðsettir á Suðurlandi, þar sem talið er að á þessum stöðum gildi markaðslögmál við sölu olíuvara. Aðrir byggðastuðlar byggja m.a. á verkefni Bygðastofnunar „Brothættar byggðir“, sem stuðlar að aðstoð til viðkvæmra byggða á Íslandi. Hefur stofnunin útbúið reiknilíkan þar sem tekin hafa verið saman ítarleg gögn um búsetuskilyrði í byggðarlögum á Íslandi og eru byggðastuðlarnir ákveðnir með hliðsjón af því.

5. Að lokum gera bæði N1 og Olís athugasemd við skilgreiningu reglugerðarinnar á því hvað telst vera sölustaður olíuvara. Var skilgreining sölustaðar skýrð frekar í reglugerðinni, en ekki var talin ástæða til að mæla svo fyrir um að sölustaður gæti átt

við afhendingu frá birgðastöð, líkt og Olís lagði til, þar sem slíkt átti ekki við í eldra kerfi.

[Að loknu samráði](#)

Reglugerð um styrki vegna flutningskostnaðar olíuvara hefur verið staðfest af ráðherra og var birt í Stjórnartíðindum í júlí 2021.